

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII
Autoritate de stat autonomă

București, Piața Valter Mărăcineanu nr. 1-3, et. 2,
tel/fax. +40-21-3126578, e-mail: support@cncd.org.ro
Operator de date cu caracter personal nr. 11375

HOTĂRÂREA NR.533
din data de 24.09.2014

Dosar nr.: 536/2014

Petiția nr.: 6069/10.09.2014

Petent: Asociația Active Watch.

Reclamat: Prim Ministru Victor Viorel Ponta.

Obiect: Afirmații cu caracter discriminatoriu la adresa comunității de victime ale holocaustului.

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

I.1. Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentei:

I.1.1. Asociația Active Watch, cu sediul în București, Str. Ion G. Bibicescu, Sector 1.

I.2. Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatului:

I.2.1. Prim Ministru Victor Viorel Ponta cu adresa de corespondență la Guvernul României cu sediul în București, Piața Victoriei, Nr. 1, Sector 1.

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

1. În cadrul Emisiunii „Punctul de întâlnire” de la postul de televiziune Antena 3, Prim Ministrul României, domnul Victor Viorel Ponta a făcut următoarea afirmație: *“Nu exagerez folosind acest termen, cred că efectele asupra societății românești lăsate de cei zece de ani de regim Băsescu, sunt destul de asemănătoare cu cele lăsate de regimul nazist în Germania, și de asta spun de debășificarea societății”*.

III. Procedura de citare

1. Asociația Active Watch a fost citată prin adresa nr. 6069/12.09.2014, partea reclamată a fost citată prin adresa nr. 6153/12.09.2014.

2. Prin adresele nr. 6184/15.09.2014, 6191/15.09.2014 au fost solicitate puncte de vedere de la Institutul Național pentru Studiarea Holocaustului din România "Elie Wiesel" și de la Federația Comunităților Evreiești din România.
3. La termenul de audieri stabilit pentru data de 19.09.2014, Asociația Active Watch a fost absentă.
4. Partea reclamată, domnul Victor Viorel Ponta, de asemenea absent, a transmis punct de vedere la dosar, înregistrat cu nr. 6278/18.09.2014.
5. Prin adresa înregistrată cu nr. 6281/18.09.2014 Institutul Național pentru Studiarea Holocaustului din România "Elie Wiesel" a depus punct de vedere.
6. Prin adresa înregistrată sub nr. 6287/19.09.2014, a fost transmis punctul de vedere al părții reclamate, către partea Asociația petentă, pentru a-și exprima Concluziile Scrise.

IV. Susținerile părților

IV.1. Susținerile petentei.

1. În cadrul Emisiunii „Punctul de întâlnire” de la postul de televiziune Antena 3, Prim Ministrul României, domnul Victor Viorel Ponta a făcut următoarea afirmație: *“Nu exagerez folosind acest termen, cred că efectele asupra societății românești lăsate de cei zece de ani de regim Băsescu, sunt destul de asemănătoare cucele lăsate de regimul nazist în Germania, și de asta spun de debășificarea societății”*.
2. În opinia petentei discursul public al domnului Prim Ministru care a comparat „regimul Băsescu” cu „regimul nazist” constituie o dramatică coborâre în derizoriu a crimelor nazismului. Negarea implicită a holocaustului este unul dintre efectele afirmației făcute.
3. În opinia petentei afirmația domnului Prim Ministru intră sub incidența art. 2 alin. 4 din O.G. 137/2000, republicată.
4. Prin minimalizarea crimelor nazismului, comunitățile care au fost victime ale holocaustului și toate persoanele care au fost victime ale acestui regim au fost supuse unui tratament degradant și solicită constatarea discriminării și sancționarea faptei de discriminare cu amendă contravențională.

IV.2. Susținerile părții reclamate

1. Prin punctul de vedere emis și depus la dosar înregistrat cu nr. 6278/18.09.2014, partea reclamată, domnul Victor Viorel Ponta susține faptul că declarația ce face obiectul petiției se încadrează în limitele libertății de exprimare, așa cum este consacrat acest drept în legislația internă și în convențiile internaționale privind protecția drepturilor omului, respectiv în jurisprudența internă și internațională.
2. Obiectivul urmărit prin declarația făcută a fost spre informarea publicului asupra unui subiect maxim de interes public: evoluția României după alegerile prezidențiale din noiembrie 2014 din perspectiva viziunii politice pe care o are domnul Prim Ministru în calitatea sa de om politic și candidat la funcția de președinte al României. Obiectivul declarației părții reclamate a fost să informeze cetățenii României, propriul electorat despre opinia sa politică în privința măsurilor ce trebuie luate după încheierea unui ciclu de 10 ani.

- 3.** În declarație partea reclamată s-a raportat la mandatul președintelui în exercițiu, criticile exprimate și comparația vizându-l în mod expres doar pe președintele în exercițiu. Comparația exprimată a privit efectele ce se prezintă în urma închierii unor regimuri totalitare.
- 4.** Nu s-a urmărit și nu s-a făcut referire la Holocaust, nu s-a negat în niciun fel acest fapt istoric evident. Nu se impune interferența statului în limitarea libertății de exprimare, partea reclamată urmărind să informeze opinia publică cu privire la un subiect de maxim interes public.
- 5.** Declarația este una politică, o poziție într-un subiect de maxim interes public. Jurisprudența CEDO admite cu greu limitări ale exercițiului libertății de exprimare în sfera declarațiilor politice în problemele de interes public, arătând că există un scop redus pentru restricțiile libertății de exprimare.
- 6.** Declarațiile sunt legate de dezbaterile publice, conținutul nu este unul ofensator, jignitor, nu conține un element direct sau indirect de incitare la ură sau violență.
- 7.** Declarația nu conține nici un element de negare a Holocaustului. Declarația de presă face parte din pre-campania electorală, perioadă în care cetățenii sunt informați asupra programului politic al candidaților și asupra intențiilor viziunii politice a acestora. Aceste dezbateri politice contribuie la progresul unei societăți, la posibilitatea ca cetățenii să cunoască candidații în diferite ipostaze, ca la final să-și exprime un vot informat.
- 8.** Partea reclamată este un om politic, ales în funcția de demnitate publică de parlamentar, Prim Ministru al României, președintele celui mai mare partid politic parlamentar care participă la alegerile prezidențiale.
- 9.** Exprimarea liberă a opiniilor și a credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția esențială a existenței unei societăți vii și capabilă de dezvoltare.
- 10.** În nenumărate decizii asupra libertății de exprimare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că acest drept „*acoperă nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență ori considerate inofensive, dar și cele care șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței, spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică*”.
- 11.** Declarația nu a vizat cetățenii aparținând comunităților evreilor sau victimelor Holocaustului. Partea reclamată a avut întâlniri cu reprezentanții comunității evreilor pentru a se lămurii aspectele privind declarațiile în cauză. Partea reclamată a revenit asupra declarațiilor și a subliniat punctual că intervenția sa a avut ca țintă de comunicare publică în mod expres caracterizarea efectelor mandatului președintelui în exercițiu și nu s-a referit la negarea Holocaustului.
- 12.** Partea reclamată solicită respingerea petiției, să se constate că nu sunt fapte de discriminare, să se constate că ingerința în libertatea de exprimare nu este necesară într-o societate democratică, clasarea petiției, în sensul în care fapta sesizată nu constituie contravenție potrivit prevederilor art. 2 alin. 1 și art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

Punct de Vedere,

Institut Național pentru Studiarea Holocaustului din România „Elie Wiesel”

- 1.** Prin punctul de vedere emis și depus la dosar înregistrat cu nr. 6281/18.09.2014, Institutul Național pentru Studiarea Holocaustului din România „Elie Wiesel” susține faptul că mesajul declarației face referire generală la regimul nazist din Germania, fără să existe nuanțe sau specificări la anumite trăsături sau caracteristici ale acestuia. În baza acestei afirmații se pot face diferite speculații privind conotațiile indirecte ale mesajului.
- 2.** În opinia Institutului Național pentru Studiarea Holocaustului din România „Elie Wiesel”, regimul politic al Germaniei naziste nu se poate compara cu regimul politic al președintelui Traian Băsescu, întru-cât trăim într-un regim democratic cu limitele sale.
- 3.** Este o declarație dată în contextul campaniei electorale pentru prezidențiale. Institutului Național pentru Studiarea Holocaustului nu se poate pronunța pe astfel de subiecte de campanie, întru-cât nu face politică.
- 4.** Din afirmația premierului României rezultă că se face comparație între cele două sisteme politice. Nu se amintește în mod explicit despre tragedia evreilor din Cel de-al Doilea Război Mondial, care a fost o componentă importantă a regimului nazist.

V. Motivele de fapt și de drept.

- 1. În fapt,** Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD), reține spre soluționare petiția Asociației Active Watch, ce privește declarația făcută de **Premierul României - Victor Viorel Ponta**, în cadrul unei intervenții telefonice din data de 07.09.2014, în emisiunea „Punctul de întâlnire” de la postul de televiziune Antena 3. Referindu-se la mandatul Președintelui României în exercițiu, Premierul a declarat că *“Nu exagerez folosind acest termen, cred că efectele asupra societății românești lăsate de cei zece de ani de regim Băsescu, sunt destul de asemănătoare cu cele lăsate de regimul nazist în Germania, și de asta spun de debășificarea societății”*.
- 2.** În condițiile acestei declarații, petenta consideră că *discursul public al domnului Prim Ministru care a comparat „regimul Băsescu” cu „regimul nazist” constituie o dramatică coborâre în derizoriu a crimelor nazismului. Negarea implicită a holocaustului este unul dintre efectele afirmației făcute.*
- 3.** Petenta consideră că au fost încălcate normele **art.2 alin.4** din OG nr.137/2000, actualizată (*Orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități atrage răspunderea contravențională conform prezentei ordonanțe, dacă nu intră sub incidența legii penale*).
- 4. În drept,** Colegiul Director al CNCD va analiza prezenta cauză prin prisma dispozițiilor OG nr.137/2000, republicată, respectiv analiza încălcării elementelor prevăzute de **art.2 alin.1** *Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se*

înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice, **art.2 alin.4** „Orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități atrage răspunderea contravențională conform prezentei ordonanțe, dacă nu intră sub incidența legii penale”, **art.15** Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia, în ce privește **încălcarea dreptului la demnitate**, din Ordonanță, coroborate cu dispozițiile **art.2 alin.8** Prevederile prezentei ordonanțe nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație, din aceeași ordonanță, în relație cu **dreptul la libertate de exprimare**.

5. Colegiul Director reține dispozițiile **Convenției Europene a Drepturilor Omului**, care la **art.14** dispune că *”Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție, trebuie să fie asigurată fără nici un fel de deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație”*.

6. **Protocolul nr.12 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului**, care la **art.1** dispune interzicerea generală a discriminării, respectiv **paragraful 1** *”Exercitarea oricărui drept prevăzut de lege trebuie să fie asigurată fără nici un fel de discriminare bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație”* și **paragraful 2** *”Nimeni nu va fi discriminat de o autoritate publică, pe baza oricăruia dintre motivele menționate la paragraful 1 ”*.

7. Pornind de la definiția generală a discriminării, **art.2 alin.1** din ordonanță, **discriminarea directă**, pentru a reține existența unei fapte de discriminare, trebuie îndeplinite, cumulativ, următoarele condiții: Existența unui **tratament diferențiat** manifestat prin orice deosebire, excludere, restricție sau preferință; Existența unui **criteriu de discriminare**, conform criteriilor reținute de **art.2 alin.1**; **Tratamentul diferențiat să aibe ca scop sau efect restrângerea,**

înlăturarea recunoașterii sau exercitării, în condiții de egalitate a unui drept recunoscut de lege; Existența unor persoane sau situații aflate în poziții comparabile, conform art.1 alin.3 din ordonanță; Existența unei legături de cauzalitate între tratamentul diferențiat și criteriul de discriminare.

8. Astfel, o faptă poate fi considerată discriminatorie, dacă aduce atingere unui drept, oricare dintre cele prevăzute și garantate de tratatele internaționale ratificate de România sau cele prevăzute de legislația națională, **dupa cum dispune și O.G. 137/2000, care la art.1 alin.2** prevede că "*Principiul egalității între cetățeni, al excluderii privilegiilor și discriminării, sunt garantate în special în exercitarea următoarelor drepturi:*"; **art.2 alin.1** "*..... restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege,*", precum și **Protocolul nr.12** la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, art.1 alin.1 "*Exercitarea oricărui drept prevăzut de lege,*".

9. Reținând, în coroborare cu aceste aspecte, definiția discriminării, astfel cum este reglementată prin art.2 alin.1 din O.G. 137/2000, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Colegiul Director se raportează la modul în care sunt întrunite, cumulativ, elementele constitutive ale art.2. Pentru a ne afla în domeniul de aplicare al art.2 alin.1, deosebirea, excluderea, restricția sau preferința trebuie să aibă la bază unul dintre criteriile prevăzute la articolul în cauză, deasemenea trebuind să se refere la persoane aflate în situații comparabile dar care sunt tratate în mod diferit, datorită apartenenței lor la una dintre categoriile prevăzute în textul de lege menționat mai sus. Subsecvent, tratamentul diferențiat trebuie să urmărească sau să aibă ca efect restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

10. Colegiul Director, analizează dacă obiectul unei petiții întrunește elementele art.2 din Ordonanță, sub aspectul scopului sau efectului creat, ce a dat naștere ori nu unei circumstanțe concretizate generic în restricție, excludere, deosebire sau preferință, și care circumstanțiat la situația reclamată de către petentă, poate să îmbrace forma unui tratament diferit, indus între persoane care se află în situații analoage sau comparabile, datorită unor criterii determinate și care are ca scop sau efect restrângerea sau înlăturarea recunoașterii, folosinței ori exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori a **drepturilor recunoscute de lege**, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

11. Analiza speței, pe lângă relevarea elementelor faptei de discriminare, trebuie să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și astfel se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit, protejarea dreptului de demnitate. Demersul va avea în vedere întreaga declarație a reclamatului, contextul, calitatea reclamatului, calitatea persoanei împotriva căreia a fost înderptată declarația, raportate la dreptul la libera exprimare al persoanelor.

12. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în libertatea de exprimare, aceasta trebuie:

- **să fie prevăzută de lege** (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă);
- **să urmărească un scop legitim;**
- **să fie necesară într-o societate democratică** (în acest caz analiza vizează faptul dacă declarația conține elemente de incitare la ură și crearea unei atmosfere ostile, umilitoare și degradante la adresa comunităților de persoane persecutate în perioada nazistă, faptă ce impune protecția demnității umane a cetățenilor vizați, respectiv necesitatea rezultă din lipsa unor alte instrumente de a corecta astfel de derapaje);
- **să fie proporțională cu scopul urmărit** (Corneliu Bârsan, *Convenția europeană a drepturilor omului*, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

13. Prima cerință, cea a **existenței unei prevederi legale** care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare, este îndeplinită de art. 2 alin. (4) și art. 15 din O.G. 137/2000 care trebuie coroborat cu art. 2. alin. (8) din O.G. 137/2000 potrivit căruia „prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”. **Ambele texte normative sunt previzibile și accesibile**, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

14. Petentul consideră că prin astfel de exprimări din partea reclamatului, Primi-Ministru al României, se aduce atingere demnității umane a persoanelor aparținând comunităților persecutate în perioada nazistă, prin fapta de a minimaliza efectele holocaustului, creând astfel o atmosferă degradantă, umilitoare, ostilă la adresa membrilor comunităților mai sus precizate. Din solicitarea petentului reiese că **scopul legitim urmărit** de o eventuală ingerință a statului prin constatarea și sancționarea declarației reclamatului, ca fiind o faptă de discriminare, este protecția demnității umane a cetățenilor, membri ai comunităților mai sus precizate.

15. Protecția demnității constituie un scop legitim și **trebuie să apreciem dacă declarația în speță încalcă dreptul la demnitate sau se încadrează în limitele libertății de exprimare.**

16. În nenumăratele decizii asupra libertății de exprimare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că acest drept „*acoperă nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență ori considerate inofensive, dar și acele care șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței, spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică. Principiile enumerate sunt cu atât mai importante atunci când în discuție este presa*” (CEDO, Lingens c. Austriei, nr. 9815/82, hotărârea din 08.07.1986).

17. În cazul de față analizăm declarația unei persoane care ocupă una dintre cele mai înalte funcții de demnitate în stat, cea de Prim Ministru, de asemenea Președinte de partid politic, candidat la funcția de Președinte al statului în cadrul

alegerilor prezidențiale ce urmează a avea loc. Din perspectiva analizei limitelor libertății de exprimare, această calitate poate fi asemănată cu cea a oamenilor politici sau a funcționarilor publici. *Libertatea de exprimare este prețioasă pentru orice persoană dar în mod deosebit are un caracter indispensabil pentru persoanele alese în funcții de demnitate publică, pentru partidele politice și pentru membrii acestora, deoarece ei reprezintă pe cei care le dau votul, răspund preocupărilor acestora și le apără interesele* (a se vedea Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentată și adnotată, vol. I, pag. 750, pct. 66). Ingerința în limitele libertății de exprimare a unei persoane aflate în funcție de demnitate publică induce responsabilități deosebite instituțiilor statului.

18. Una din principalele caracteristici ale democrației constă în posibilitatea pe care ea o oferă de a rezolva prin dialog, fără a se recurge la violență, problemele pe care le are de soluționat un stat, chiar și atunci când acestea sunt extrem de dificile sau stânenitoare, iar democrația se "hrănește" din libertatea de exprimare". (ibidem, pct. 66). Totuși, este esențial pentru politicieni ca atunci când se exprimă în public să evite comentarii care pot răspândi și conduce la creșterea intoleranței (Feret v. Belgium (no. 1561/07 din 16 iul. 2009).

19. În acest sens se exprimă și Curtea Constituțională a României care a arătat că *"statutul constituțional al Președintelui și al Primului-Ministru, precum și rolul acestora în cadrul democrației constituționale îi obligă să își aleagă forme adecvate de exprimare, astfel încât criticile pe care le face la adresa unor puteri ale statului să nu se constituie în elemente ce ar putea genera conflicte juridice de natură constituțională între acestea"*.

20. Colegiul consideră că **statutul constituțional al reclamatului și rolul acestuia în cadrul democrației constituționale îl obligă să își aleagă forme adecvate de exprimare, astfel încât prin declarațiile publice să evite comentarii care pot răspândi și conduce la creșterea intoleranței, instigarea la ură rasială, promovarea ideologiilor naționalist-șovine.**

21. Contextul declarației relevă faptul că suntem în prezența unor afirmații ale reclamatului, Prim-Ministru al României, realizate în cadrul unei intervenții telefonice la un post de televiziune privat, cu acoperire națională. În cadrul acestei intervenții s-au pus în discuție mai multe subiecte de pe agenda politică internă și externă a României.

22. Interpretarea relevă faptul că partea reclamată a folosit o exprimare neglijentă cu privire la compararea unltimilor 10 ani cu regimul nazist din perioada 1933 - 1945.

23. Convenția Europeană a Drepturilor Omului, ratificată de România prin Legea nr. 30 din 18 mai 1994, prevede în Art.10 că: "orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare" și precizează în mod expres limitele acestui drept în aliniatul 2 al aceluiași articol: "exercitarea acestor libertăți, (n.n. libertatea de exprimare, de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei) ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare,

într-o societate democratică, pentru ... protecția reputației sau a drepturilor altora.”

24. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, într-o formulă care este preluată aproape ca o clauză de stil în toată jurisprudența sa subsecventă în materie, că **“libertatea de exprimare, garantată de art.10 parag.1, constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una din condițiile primordiale ale progresului societății și împlinirilor personale.** Subiect al paragrafului 2 al Articolului 10, Libertatea de expresie include **„nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență [de opinia publică] ori considerate inofensive, dar și pe acelea care offensează, șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică.”** (CEDO, între altele, Lingens vs. Austria, Oberschlick vs. Austria, Sunday Times vs. U.K., Observer și Guardian vs. U.K., Castells vs. Spania, Thorgeirson vs. Islanda, Jersild vs. Danemarca, Goodwin vs. U.K., De Haes și Gijels vs. Belgia, Dalban vs. România).

25. Subiectul de interes public a fost definit în jurisprudența de contencios european drept orice **„chestiune care afectează viața comunității”** (CEDO, cauza Lingens vs. Austria). Interesul public nu se rezumă la chestiunile politice, ci le include și pe cele sociale sau de alt gen care privesc comunitatea. „Nu există nici un precedent juridic pentru a distinge...între discuția politică și discuția asupra altor subiecte de interes public”(Decizia CEDO, cauza Thorgeirson vs. Islanda).

26. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a fundamentat necesitatea protejării libertății de exprimare în primul rând pe valoarea pe care acesta o reprezintă ca mijloc pentru a asigura buna funcționare a unei societăți democratice. De aici decurge poziția privilegiată acordată liberei discutări a chestiunilor de interes general, și în particular libertății presei, atunci când aceasta intră în conflict cu alte valori pe care statul le poate în mod legitim apăra. În acest sens, spre exemplu, atunci când este pusă în discuție libertatea discursului „politic” inteles în sensul cel mai larg, marja de apreciere a autorităților este foarte redusă.

27. În reținerea acestei marje de apreciere a autorităților cu privire la libertatea de exprimare sunt luate în considerare și elemente legate de calitatea specifică pe care o poate avea autorul discursului (ziarist, politician membru al opoziției, funcționar public etc) sau persoana lezată (politician, funcționar public, magistrat, persoană privată etc.) precum și mijlocul prin care a fost difuzat mesajul (presa scrisă, televiziune, radio etc.). Astfel în cazul autorului, care este ziarist sau politician membru al opoziției și care își exprimă ideile și opiniile cu privire la aspecte politice, politicieni, funcționari publici etc, marja de apreciere este restrânsă iar protecția libertății de exprimare este maximă. În cazul autorului, funcționar public sau persoană privată care își exprimă opinia sau ideile cu privire la aspecte ce privesc o altă persoană privată, marja de apreciere este întinsă și protecția libertății de exprimare este restrânsă.

28. De asemenea, prevederile art. 30 alin. (6) și alin. (7) din Constituția României în vigoare cuprind obligații valabile pentru toți cei care se bucură

de libertatea de exprimare și, prin urmare, parlamentarii și Președintele României nu pot fi excluși de la îndeplinirea acestora. (a se vedea "Constituția României – comentată și adnotată" Mihai Constantinescu, Ion Deleanu, Antonie Iorgovan, Ioan Muraru, Florin Vasilescu și Ioan Vida, Regia Autonomă Monitorul Oficial, 1992, comentariu la art. 70 din Constituția României, art. 72 după revizuirea din 2003; I. Muraru ș.a. "Constituția României. Comentarii pe articole." Ed. CH Beck, București, 2008, pag. 683; I. Deleanu, "Instituții și proceduri constituționale – în dreptul comparat și în dreptul român" – Tratat, ed. Servo – Sat, 2003, pag. 529 și pag. 791).

29. În acest sens s-a exprimat și Curtea Constituțională a României, care prin decizia nr. 53/2005 arată că "opiniile, judecățile de valoare sau afirmațiile titularului unui mandat de demnitate publică – așa cum este Președintele României, autoritate publică unipersonală, ori cum este conducătorul unei autorități publice –, referitoare la alte autorități (...) rămân în cadrul limitelor libertății de exprimare a **opiniilor politice**, cu îngrădirile prevăzute de art. 30 alin. (6) și (7) din Constituție" (I. Muraru ș.a. "Constituția României. Comentarii pe articole." Ed. CH Beck, București, 2008, pag. 791).

30. Având în vedere cele prezentate, în analiza săvârșirii unei fapte de discriminare de către o persoană care ocupă o funcție de demnitate publică nu are relevanță dacă aceasta săvârșit presupusa faptă de discriminare în exercițiul mandatului sau nu. În ambele situații operează limitările prevăzute la art. 30 alin. (6) și alin. (7) din Constituția României.

31. Conform cu jurisprudența statuată în cadrul CNCD, vezi **hotărârea nr.87 din 02.06.2010**, tratamentul discriminatoriu are de cele mai multe ori ca scop sau ca efect umilirea, degradarea sau interferența cu demnitatea persoanei discriminate, în mod particular, dacă acest tratament se manifestă în public. Tratând pe cineva mai puțin favorabil datorită unor criterii inerente sugerează în primul rând dispreț sau lipsă de respect față de personalitatea sa.

32. Pe de altă parte, dreptul la libertatea de exprimare este garantat în Constituția României, care prevede în art. 30 alin. (1) și (6) că "(1) *Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile*". Însa libertatea de exprimare, din perspectiva alin.1 al art. 30 trebuie coroborată cu alin.6 din art. 30 care prevede în mod expres că „*Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.*”

33. În aceeași argumentație trebuie subliniat faptul că Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice - ratificat de România la 9.XII.1974 – prevede în art. 19 paragraful 3. că "*exercitarea drepturilor prevăzute la paragraful 2 al prezentului articol (dreptul la libertatea de exprimare) comportă îndatoriri și răspunderi speciale. În consecință, ea poate fi supusă anumitor limitări care trebuie însă stabilite în mod expres prin lege și care sunt necesare: a) respectării drepturilor sau reputației altora; b) apărării securității naționale, ordinii publice, sănătății sau moralității publice*". Astfel, se poate concluziona faptul că dreptul la liberă exprimare nu este un drept absolut și că exercitarea lui trebuie realizată în

anumite condiții, de altfel stabilite în considerarea și pentru protejarea demnității persoanei.

34. În cadrul sistemului instituțional regional de protecție a drepturilor omului, Convenția Europeană a Drepturilor Omului, ratificată de România prin Legea nr. 30 din 18 mai 1994, prevede în art.10 că: *“orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare”* însă precizează în mod expres limitele acestui drept în aliniatul 2 al aceluiași articol: *“exercitarea acestor libertăți, (n.n. libertatea de exprimare, de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru ... protecția reputației sau a drepturilor altora.”*

35. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, într-o formulă care este preluată aproape ca o clauză de stil în toată jurisprudența sa subsecventă în materie, că ***“libertatea de exprimare, garantată de art.10 parag.1, constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una din condițiile primordiale ale progresului societății și împlinirilor personale.*** Subiect al paragrafului 2 al Articolului 10, Libertatea de expresie include ***„nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență (de opinia publică) ori considerate inofensive, dar și pe acelea care ofensează, șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică.”*** (CEDO, între altele, Lingens vs. Austria, Oberschlick vs. Austria, Sunday Times vs. U.K., Observer și Guardian vs. U.K., Castells vs. Spania, Thorgeirson vs. Islanda, Jersild vs. Danemarca, Goodwin vs. U.K., De Haes și Gijels vs. Belgia, Dalban vs. România).

36. Subiectul de interes public a fost definit în jurisprudența de contencios european drept orice ***„chestiune care afectează viața comunității”*** (CEDO, cauza Lingens vs. Austria). Interesul public nu se rezumă la chestiunile politice, ci le include și pe cele sociale sau de alt gen care privesc comunitatea. *„Nu există nici un precedent juridic pentru a distinge...între discuția politică și discuția asupra altor subiecte de interes public”* (Decizia CEDO, cauza Thorgeirson vs. Islanda). *„...A lipsi publicul de informații asupra funcționării serviciilor publice înseamnă a ignora un drept fundamental într-o democrație”* (Decizia CEDO, cauza Observer și Guardian vs. Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord).

37. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a fundamentat necesitatea protejării libertății de exprimare în primul rând pe valoarea pe care aceasta o reprezintă ca mijloc pentru a asigura buna funcționare a unei societăți democratice. De aici decurge poziția privilegiată acordată liberei discutări a chestiunilor de interes general, atunci când aceasta intră în conflict cu alte valori pe care statul le poate în mod legitim apăra. În acest sens, atunci când este pusă în discuție libertatea discursului „politic” înțeles în sensul cel mai larg, marja de apreciere a autorităților este foarte redusă.

38. În reținerea acestei marje de apreciere a autorităților cu privire la libertatea de exprimare sunt luate în considerare și elemente legate de calitatea specifică pe care o poate avea autorul discursului (ziarist, politician membru al opoziției,

funcționar public etc) sau persoana lezată (politician, funcționar public, magistrat, persoană privată etc.) precum și mijlocul prin care a fost difuzat mesajul (presa scrisă, televiziune, radio etc.). Astfel în cazul autorului, care este ziarist sau politician membru al opoziției și care își exprimă ideile și opiniile cu privire la aspecte politice, politicieni, funcționari publici etc, marja de apreciere este restrânsă iar protecția libertății de exprimare este maximă. În cazul autorului, funcționar public sau persoană privată care își exprimă opinia sau ideile cu privire la aspecte ce privesc o altă persoană privată, marja de apreciere este întinsă și protecția libertății de exprimare este restrânsă.

39. Colegiul nu poate face abstracție de faptul că în cazul autorului, care este ziarist sau politician membru al opoziției și care își exprimă ideile și opiniile cu privire la aspecte politice, politicieni, funcționari publici etc., **marja de apreciere a autorităților este restrânsă iar protecția libertății de exprimare este maximă.**

40. Prin urmare, având în vedere aspectele mai sus expuse, Colegiul Director, raportat la speța de față consideră că faptele reținute în petiție **nu constituie fapte de discriminare în sensul unei fapte ce ar încălca dispozițiile legale în materia principiului nediscriminării**, potrivit art. 2 alin. (1) și alin. (4) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, declarațiile supuse analizei sunt în limitele libertății de exprimare potrivit art. 2 alin. (8) din O.G. 137/2000 republicată, coroborat cu art. 30 alin. (6) și alin. (7) din Constituția României republicată și art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului

41. Poate fi considerată cel mult, o declarație neglijentă, care a lăsat loc de interpretări, însă nu poate fi disociată de **caracterul pur politic al declarației**, de contextul acesteia (precampanie electorală), de faptul că nu există un element de incitare (împotriva comunităților persecutate în perioada nazistă), prin urmare **nici elementul de intenție**, în ambele sale forme, **nu poate exista**. De asemenea nu avem element de instigare, nu suntem în prezența unei propagande naționalist – șovină. Tot odată, Colegiul Director reține că, urmare a unei dezbateri cu reprezentanții minorității evreiești din România, reclamatul revine cu o declarație publică, prin care face precizările cu privire la afirmațiile ce fac obiectul prezentei cauze.

42. Elementele art.2 alin.4 din Ordonanță nu pot fi reținute, de vreme ce declarația nu are în vedere holocaustul nazist. În esență, Colegiul apreciază că se face referire la o comparație între două sisteme de guvernare, ale căror efecte sunt apreciate față de populația a două țări, la terminarea mandatelor de guvernare. Prin urmare, referitor la elementele art.2 alin.4, Colegiul Director consideră că, pentru a interveni analiza formei de vinovăție (*orice comportament activ sau pasiv ...*), trebuie stabilit în primul rând că efectele unui asemenea posibil comportament s-au produs (*... favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități*). Față de elementele reținute la dosarul cauzei, puncte de vedere administrate, Colegiul Director al CNCD consideră că efectul sesizat prin prezenta petiție a se fi produs, nu a avut loc în realitate.

43. Colegiul Director nu poate reține scopul sau urmărirea restrângerii sau înlăturării recunoașterii, folosinței sau exercitării în condiții de egalitate a drepturilor omului, ori a unor drepturi recunoscute de lege, în relația cu apărarea dreptului la demnitate al persoanelor, ceea ce determină implicit neîndeplinirea unei cerințe esențiale a legii în vederea constatării faptei prevăzute la art.15, respectiv: „*Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intra sub incidenta legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propaganda naționalist-șovină, de instigare la ura rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori*”, sau de art.2 alin.1 „... **scop sau efect** restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a **drepturilor recunoscute de lege ...**”.

44. Colegiul Director al CNCD consideră că nu se face referire la minimalizarea sau negarea holocaustului, cu toate că, din punctul de vedere al libertății de exprimare, există o serie de hotărâri ale CEDO prin care au fost respinse cererile cu privire la declarații de negare a holocaustului, considerând că aceste declarații intră sub protecția oferită de art.10 din Convenție. Astfel, raportat la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, Colegiul Director este de opinie că, în cauză, nu se poate reține existența unei situații de incitare la ură rasială, de promovare a ideilor rasiste sau de blamare a unor comunități etnice, contrar valorilor apărute de Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Curtea Europeană **a respins ca inadmisibile plangerile unor persoane care au solicitat protecția libertății de exprimare, în cazul unor astfel de opinii, idei sau afirmații cu un caracter deosebit, care întrunesc natura unui discurs periculos și ofensator la valorile apărute de Convenția Europeană.**

45. Spre deosebire de speța analizată de față, în cauza KÜHNEN împotriva GERMANIEI, Curtea a declarat inadmisibilă plângerea sub aspectul libertății de exprimare însă cu privire la situația în care aplicantul a publicat texte prin care în mod agresiv milita pentru reinstituirea Partidului Socialist și a socialismului național și, în cadrul acestuia, a statului de violență și ilegalitate care a existat în Germania între anii 1933 și 1945, precum și reîntărirea sentimentelor antisemite (vezi cauza Huhnen, În drept, parag. 1, alin.8) În același sens, în cauza D.I. împotriva GERMANIEI, Comisia a declarat inadmisibilă cererea în care aplicantul a negat existența camerelor de gazare din Auschwitz, afirmând că existența acestora a fost un fals creat în primele zile după terminarea războiului iar plătorii de impozite din Germania au plătit 16 miliarde de mărci germane pentru falsuri. Comisia Europeană a Drepturilor Omului, la vremea respectivă a statuat că "interesul public în 'apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor' în rândul populației germane prin evitarea unui comportament insultător față de evrei ori a comiterii altor infracțiuni, necesitatea 'protejării reputației și drepturilor altora 'cântăresc mai greu, într-o societate democratică, decât dreptul reclamantului de a răspândi publicații prin care neagă gazarea evreilor în timpul regimului nazist'". (vezi cauza D.I., În drept, parag. 2, alin. 10

46. De asemenea, CEDO a reținut într-o formulă ce a deprins caracter de principiu, cu privire la discursul politic, că *în cazul autorului care este ziarist sau*

politician membru al opoziției și care își exprimă ideile și opiniile cu privire la aspecte politice, politicieni, funcționari publici etc, marja de apreciere este restrânsă iar protecția libertății de exprimare este maximă.

47. În exercitarea dreptului la libertatea de exprimare, o condiție sine qua non este ca autorul să acționeze cu bună-credință. Acesta se apreciază în raport de scopul urmărit de persoana sau jurnalistul care a emis opiniile, părerile, aprecierile, afirmațiile etc. de a pune în discuția publicului, de a atrage atenția publicului cu privire la o chestiune de interes public sau numai de a discredita o anumită persoană. Buna-credință este prezumată, astfel că dacă scopul declarat este cel de a discuta și/sau atenționa asupra unui subiect de interes public, partea vătămată trebuie să facă dovada contrară.

48. Totodată, cu privire la paragraful 2 al art.10 din Convenție, CEDO reține că Libertatea de expresie include „**nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență [de opinia publică] ori considerate inofensive, dar și pe acelea care offensează, șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică.**” (CEDO, între altele, Lingens vs. Austria, Oberschlick vs. Austria, Sunday Times vs. U.K., Observer și Guardian vs. U.K., Castells vs. Spania, Thorgeirson vs. Islanda, Jersild vs. Danemarca, Goodwin vs. U.K., De Haes și Gijels vs. Belgia, Dalban vs. România).

49. În modul cel mai evident, susținerea părții reclamate nu a fost dirijată împotriva persoanelor aparținând comunităților persecutate în perioada regimului nazist.

50. Prin această declarație nu putem să identificăm o acțiune de restrângere, înlăturare a recunoașterii, folosinței sau exercitării a drepturilor și libertăților fundamentale sau a celor prevăzute de lege. Atingerea demnității umane a membrilor acestor comunități este doar una potențială și doar în cazul unei interpretări restrictive, în care marja de apreciere a autorităților este largă, iar protecția libertății de exprimare este restrânsă, ar putea fi justificată o intervenție a statului prin constatarea unei fapte contravenționale și aplicarea unei amenzi contravenționale, ceea ce nu este cazul în speța de față.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, **cu unanimitate de voturi** ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Afirmația sesizată nu reprezintă faptă de discriminare, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.
2. Se va răspunde părților în sensul celor hotărâte.
3. O copie a hotărârii se va transmite părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita.

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, în termen de 15 zile de la data primirii, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului Director prezenți la ședință:

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BERTZI THEODORA-Membru

JURA CRISTIAN - Membru

LAZĂR MARIA - Membru

ANAMARIA PANFILE - Membru

STANCIU CLAUDIA SORINA-Membru

VASILE ALEXANDRU VASILE – Membru

Hotărâre redactată de către:

Vasile Alexandru Vasile – Membru Colegiul Director al CNCD

Vasile Daniel – Asistent Colegiul Director al CNCD

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit **OG 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.